

Nota d'Opinió

Transició energètica, reconstrucció econòmica, nova governança

Ja ningú gosa seguir-ho posant en dubte: **la crisi del canvi climàtic és el repte principal per assegurar el futur dels ecosistemes urbans i naturals, el progrés econòmic i la cohesió social**. Avui sabem la situació crítica de la qual partim i sabem també allà on cal arribar. En la línia del que han apuntalat els Acords de París i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, hem d'assumir que no hi pot haver marxa enrere en l'Objectiu 2030-2050. Però a la vegada sabem que encara s'està definint quina és la millor manera per aconseguir allò que ha esdevingut una absoluta prioritat global.

Des del Cercle d'Economia, amb modèstia però amb responsabilitat, volem participar d'un debat que considerem transcendent i que no pot ser abordat amb mesures de mirada curta. **Des del nostre compromís com a societat civil, volem aportar idees constructives per dur a terme una transició energètica que ha de ser justa, ràpida i efectiva**. Afirmem amb convicció que aquesta transició no només és socialment obligada sinó que alhora creiem que és una oportunitat per a l'economia del nostre país. Defensem que la millor solució ha d'integrar múltiples dimensions, variables i mesures, algunes d'elles impopulars però necessàries, per abordar amb èxit els compromisos de la descarbonització. L'enfocament ha de ser sistèmic. Només així serem capaços de captar la inversió que requerirà aquesta transició. Ningú n'està al marge i tothom -ciutadans, empreses, governs, organitzacions multilaterals- hi té el seu paper.

Amb aquesta convicció vam impulsar la Comissió Green Deal. Després d'un seguit de reunions de treball, la Comissió clou la seva tasca amb la presentació de l'informe [Reptes i oportunitats en la transició cap a un model socioeconòmic](#)

sostenible. En aquest document, que inclou un catàleg de recomanacions, s'afirma que “la dècada vinent és clau” i s’hi fa aquesta crida col·lectiva: “tenim una oportunitat única per aconseguir un canvi real mitjançant l’acció. L’ambició i la convicció han de guiar els nostres passos.”. Sincronitzats amb aquest plantejament, volem fer la nostra aportació. Ho volem fer precisament ara perquè s’estan definint escenaris de futur que determinaran com ens posicionem com a país, i com ens definim com a societat. Quan ens mirem al mirall d’aquí una dècada, hi veurem reflectit els resultats, o les conseqüències, de decisions que es prendran al llarg dels propers mesos.

El nostre futur passa per la presa de decisions a tots els nivells. De l’escala local a la global. Decisions que comencen a Barcelona i que han de ser efectives i eficients i han de comptar amb un major recolzament ciutadà. Sabem que el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona, del que el Cercle d’Economia n’és una de les institucions promotores, avança en la definició de les missions que integraran el Compromís Metropolità 2030. Ens sembla un encert que un dels pilars d’aquest nou Pla sigui l’anomenada Metròpolis Resilient, pilar des del qual es pensen accions per fer de la Regió Metropolitana un territori que sàpiga respondre a l’emergència climàtica i ambiental. També valorem positivament l’aprovació a Corts de la primera llei de canvi climàtic i transició energètica. Al text aprovat s’estableix que el 2030 hi haurà una reducció del 23% en l’emissió de gasos d’efecte hivernacle respecte al 1990 o que al 2040 es deixaran de fabricar cotxes de combustió. Així mateix a la nova llei s’estableix que al 2030 el 74% de l’electricitat es generarà amb fonts renovables i aquest percentatge arribarà al 100% el 2050, l’any al qual s’hauria d’aconseguir la neutralitat climàtica segons el full de ruta de la Unió Europea.

Perquè a escala europea també s’avança en aquesta direcció. Hi ha uns objectius, un pla i també hi ha finançament per a la transició. En breu es decidiran quins projectes de transformació industrial amb la descarbonització com a prioritats es recolzaran en el marc del Pacte Verd Europeu i els Fons Next Generation UE. Aquests Fons representen una oportunitat única i necessària per canalitzar recursos cap a la transició energètica. A l’hora de la seva assignació al Govern li demanem transparència, un pla estratègic clar, apostant per la col·laboració públicoprivada

per invertir en innovació cap a un model híbrid en solucions, prioritzant els criteris estratègics i de productivitat. **El cost d'oportunitat de no canalitzar de forma eficient els Next Generation, com ja hem assenyalat en d'altres ocasions, pot ser molt alt.**

Ara és l'hora, doncs, de decidir com serà la Gran Reconstrucció.

Ara és l'hora d'impulsar les accions que mostraran quina és l'aposta institucional que es fa per construir un model de futur que serà sostenible o no serà.

Si s'assumeix la magnitud del repte que implica la crisi del canvi climàtic, que interpel·la a la política i també al sector empresarial i a tots els ciutadans, caldrà acceptar canvis de model de vida, d'economia i de governança. **Canvis que no han de buscar un decreixement utòpic sinó créixer d'una manera que sigui pròspera, sostenible i que sigui garantia d'equitat.** Les administracions han de legislar per incentivar i potenciar els bens i serveis produïts per l'economia circular i també han de donar exemple fent que les compres públiques siguin sostenibles; les empreses han d'adaptar el model de negoci al nou context, dedicant recursos a la innovació i aprofitant ara la gran oportunitat dels Fons Next Generation; i els ciutadans s'han de conscienciar per fer un consum responsable apostant clarament pels bens i serveis de la nova economia circular. **A la vegada que cal actuar amb audàcia i decisió, cal fugir de plantejaments dogmàtics i precipitats que poden perjudicar una competitivitat sense la qual no hi ha cohesió social.**

Aquests canvis de fons, si no es fan ara, s'hauran de fer més endavant, però fer-los tard encara els farà molt més costosos. **No tenir en compte el risc climàtic és ja avui un risc d'inversió.** Les empreses han d'assumir compromisos molt ambiciosos, els inversors exigir que es compleixin i, si volem assolir els objectius establerts als ODS, esperem que els consumidors acompanyin aquest recorregut. Considerem que la millor manera de fer aquests canvis tan ràpid com sigui possible i amb un cost menys traumàtic és situant la innovació al centre de l'agenda política i empresarial. Si la lluita contra el canvi climàtic s'hagués de fer només amb la tecnologia que avui tenim a l'abast, el canvi de model productiu seria

més lent i més car. Cal, per tant, concentrar recursos en la innovació amb l'objectiu de que el nostre teixit productiu disposi de la tecnologia de frontera i, en última instància, perquè pugui ser pionera encara en més àmbits. Hem d'accelerar el canvi de model energètic i, a la vegada, vincular-lo a un procés productiu més eficient.

Per fer-ho possible, doncs, **els governs han de premiar la inversió en innovació que impulsen les empreses i crear un entorn regulador favorable i flexible.** Cada vegada són més les companyies que ja estan implementant aquests canvis, que sovint exigeixen una transformació integral del model de negoci i de la cultura corporativa, i cal que els sigui reconegut. És per això que el marc institucional i normatiu ha d'impulsar que l'aprenentatge i les capacitats tecnològiques d'aquestes empreses innovadores i eficients s'estengui el més ràpidament possible al conjunt del teixit productiu. A més a més, el sector públic ha de ser exemplar i part de la transformació. De la mateixa manera cal recolzar la recerca universitària perquè, com a vèrtex del coneixement generat per l'aliança publicoprivada, és un vector clau per a la penetració de nova tecnologia als processos productius de les empreses i de la societat.

Les empreses han d'implementar el canvi de model i el lideratge del canvi ha de ser polític. És de les grans potències i la Unió Europea, que és una d'elles, ha proposat una estratègia pròpia a través del Pacte Verd. Entenem que el govern espanyol ha de mirar d'influir en l'execució d'aquesta proposta i a la vegada, a l'hora de distribuir d'una manera estratègica els fons de reconstrucció, **apostar per aquells projectes empresarials que tinguin capacitat transformadora en la línia de la sostenibilitat i alhora permetin crear ocupació de qualitat.**

Entenem que aquesta mateixa ambició hauria de tenir la seva translació en la governança de la Generalitat. Si l'aposta per un model d'economia sostenible és un aspecte definidor del nou govern, tal com va explicitar el candidat a la presidència durant el primer debat d'investidura, cal que s'exerceixi el lideratge que implica la presa de decisions complexes i que tant hem trobat a faltar durant els darrers anys. Hi ha dades concloents, potser cap ho és tant com aquesta: **Catalunya és la darrera comunitat autònoma espanyola en producció d'energies**

renovables. No s'ha avançat en la direcció que fixava la mateixa Llei de Canvi Climàtic aprovada l'any 2017. Quin sentit té, doncs, impulsar noves moratòries que alenteixen encara més la possibilitat d'un canvi de model? La transformació econòmica del país necessita que les indústries disposin d'energia verda a la menor distància possible per tal que la seva producció sigui sostenible. **No hi haurà transformació sense canvi energètic.**

En la qüestió de l'energia i el canvi climàtic no s'hi valen les dreceres. Cal plantejar un debat públic rigorós i honest, i calen polítiques. **Per això recomanem que el nou govern tingui una Conselleria de Transició Ecològica amb rang de vicepresidència per tal de poder fer una política de transformació integral en aquesta direcció.** I el que potser és més important, que sigui encapçalada per una persona de trajectòria reconeguda i que tingui autoritat en la matèria.

No és moment per repartir cadires amb fins partidistes obviant un dels principals reptes als que s'enfronta el país. Un pas com el que proposem permetria sensibilitzar a la ciutadania, actuar com a facilitador de les empreses, atorgar a la recerca un paper medul·lar i, a la vegada, ajudaria a tenir una presència rellevant a tots aquells fòrums on es prenen decisions sobre el canvi de model energètic. Hauria de ser aquesta vicepresidència, en virtut del rang i les seves competències, la que tindria la doble responsabilitat de dissenyar i coordinar de manera transversal i amb autoritat la Llei de la Transició Energètica de Catalunya i, després d'anys malbarats, accelerar les polítiques que afavoreixin les energies renovables.

Desitjaríem que la qüestió de la transició energètica fos un dels grans debats del present. S'hi han de comprometre ciutadans, empreses i governs. I hem d'assumir que allò que està en risc és el futur de la humanitat i del planeta. De res servirà que governs, empreses i ciutadans europeus fem els deures climàtics si a nivell global no contribuïm a desactivar la cultura de l'antropocè que hem posat en marxa culturalment des d'Europa a partir de la revolució industrial i la dialèctica que hem inoculat a tot el planeta sobre les tesis de modernització. **Una diplomàcia climàtica de col·laboració i cooperació ha d'aconseguir convèncer al**

conjunt del planeta d'un canvi de model de creixement. Si no ho aconseguim, els efectes del canvi climàtic ens seguiran colpejant, i cada vegada més.

Barcelona, 16 d'abril de 2021